

Monumentnummer*: 510463

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **12 september 2005**
Kadaster deel/nr **82685/44**

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Oranjewoud	Heerenveen	Fryslân

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Oranjewoud, Berg v. Brongerga/Tj. BosBieruma	Ingang wandelpark aan de Bieruma Oostingweg tussen huisnummer 15 en 19

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Mildam	N			622

Omschrijving**

Inleiding

De BELVEDERE of uitkijktoren is 20 meter hoog en staat op de zgn. "Berg van Brongerga", die een hoogte heeft van 10 meter. De uitkijktoren bevindt zich op het perceel bekend als Tjaarda's Bos. De achtzijdige skeletbouw is in 1924 gebouwd en behoort daardoor tot de oudste uit gewapend beton opgetrokken bouwwerken in Friesland en is de enige betonnen belvédère in Nederland. De uitkijktoren werd gebouwd in opdracht van A.W. Tjaarda, eigenaar van de uitspanning Heidewoud, thans Tjaarda genaamd. Het ontwerp en de uitvoering was van de fa. Boltje & Buwalda, Betonbouwers uit Heerenveen. De toren is gerestaureerd in 1993, bij welke gelegenheid de constructie met behulp van nieuwe wapening en spuitbeton zowel is versterkt als verstijfd. Ondanks deze ingreep is het open karakter van de toren maximaal bewaard gebleven.

Omschrijving

De ruimtelijke constructie van de Belvédère is gefundeerd in de Berg van Brongerga (zie rijksmonument 510464). De achtzijdige skeletconstructie bestaat uit acht zeer dunne kolommen gewapend beton van 17 x 20 cm en 20 meter hoog op een grondvlak van 4,60 x 4,60 meter. De tegenover elkaar staande kolommen worden om de 4,60 meter door betonbalken met elkaar verbonden. De naast elkaar gelegen balken kruisen elkaar steeds te halverhoogte. Aan de binnenzijde van de kolommen zijn negen 12-treeds steektrappen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

met vierkante trapspijlen en trappalen en acht bordessen gebouwd, die de toren stijfheid geven. De op uitkragingen rustende bordessen zijn 40 centimeter uitgebouwd, behalve de twee onderste en de bovenste. De bovenzijde van de toren wordt afgedekt door een uitkragend plateau van 6 x 6 meter. Het plateau heeft een balustrade met vierkante balusters; de hoekstijlen hebben een afdekplaat. De bovenzijde van de leuning, trappalen en afdekplaten zijn ingelegd met kiezelsteentjes. In het midden van de eerste dwarsverbinding tussen de kolommen boven de eerste steektrap is een betonnen gedenksteen aangebracht. Het opschrift luidt: DEZE BELVEDERE GEHEEL VAN GEWAPEND BETON WERD GESTICHT IN DEN JARE 1924 DOOR A.W. TJAARDA TE ORANJEWOUDE EN ONTWERPEN EN VERVAARDIGD DOOR DE FA. BOLTJE EN BUWALDA TE HEERENVEEN.

Waardering

De Belvédère is van algemeen cultuurhistorisch en architectuurhistorisch belang:

- vanwege de hoge mate van belang als bijzondere uitdrukking van een sociaal-economische ontwikkeling, met name die van de recreatieve ontwikkelingen in het gebied Oranjewoud,
- vanwege de zeer hoge mate van belang als bijzondere uitdrukking van een technische ontwikkeling, m.n. van de betonbouw in Friesland,
- vanwege het belang voor de geschiedenis van de bouwtechniek, i.c. gewapend beton-bouw,
- vanwege de hoge mate van bijzondere betekenis voor het aanzien van de streek,
- vanwege de hoogwaardige kwaliteit van het bouwwerk in relatie tot de omgeving als uitkijkpunt,
- vanwege de hoge mate van typologische zeldzaamheid van de belvédères in het algemeen en van die in beton in het bijzonder.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Belvédère

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument